

Trenger verden psykologer?

Tor Levin Hofgaard

president i Norsk psykologforening

For ett år siden åpnet presidenten i Den europeiske psykologføderasjonen (EFPA), Robert Roe, den europeiske psykologikongressen i Istanbul med en tale der han stilte spørsmålet om Europa trenger psykologer. I talen konkluderte han slik: «Given our limited understanding of what Europe needs, I feel uncomfortable about pressing for an answer.»

Roe mente psykologprofesjonen i for liten grad fokuserer på, lar seg påvirke av eller er opptatt av hva samfunnet trenger – og for opptatt med seg selv; sine rettigheter, sin beskyttelse, sitt monopol og sine interne stridigheter mellom forskere og klinikere, og mellom ulike utøvere av psykologien. Han oppfordret oss alle til å ta med denne refleksjonen videre i vårt arbeid nasjonalt og internasjonalt.

I sommer reiste jeg til verdenskongressen for psykologisk vitenskap (ICP 2012) i Cape Town, Sør Afrika. Kongressen hadde «Psychology serving humanity» som sitt motto. I det vitenskapelige programmet var det innslag av mye spennende fag som kunne være til stor nytte for verden. Like oppløftende var imidlertid ikke de politiske diskusjonene jeg deltok i. Inntrykket av en selvbeskuende profesjon ble snarere forsterket av å observere en profesjon som bruker energi på å klassifisere, kategorisere og definere oss bort fra hverandre. Forskere og praktikere understreker at de lever i ulike verdener – i mange land snakker de knapt sammen. Mellom praktikere eksisterer det avgrunner av uenighet om metoder og teoretiske tilnærminger, og disse skaper splittelse og grobunn for endeløse høflighetsutvekslinger i møter som kaster lite av seg.

Og mens vi holdt på med dette – det ene møtet etter det andre handlet om posisjonering i en vill dans mellom alle disse faglige fraksjoner – går verden utenfor sin gang: Finanskrisen, global oppvarming, fremmedfrykt, ekstrem overvektsøkning i den 3. verden, kriger og kriser som rammer befolkningen i store deler av det afrikanske kontinentet, overdiagnostisering av det vanlige levde liv, videreføring av en kolonialistisk holdning innenfor vitenskapene. Psykologiens bidrag til løsningen på mye av dette rekker vi knapt å diskutere. Og fjorårets spørsmål fra Robert Roe presser seg på: «Trenger verden virkelig psykologene?» Personlig undres jeg om alle reisene, alle møtene, alt engasjementet i internasjonal psykologi er verdt innsatsen? Som svar på dette dukker imidlertid et mye eldre sitat opp i minnet, fra John F. Kennedy: «Let us focus instead (...) not on a sudden revolution in human nature but on a gradual evolution in human institutions».

Psykologi som vitenskap har mye å bidra med i samfunnet. Med utgangspunkt i kunnskap om mennesket har faget et potensial langt utover det vi i dag utnytter. At vi ikke når frem, er utelukkende vår egen feil. Vi kan imidlertid ikke vente at psykologprofesjonen skal foreta kvantesprang i «sin natur». Hver enkelt psykolog, hver enkelt psykologforening har sine motiver for de valgene de tar. Nasjonale forhold, som arbeidsmarked, lovgiving, konkurransesituasjon, utdanning, osv., får forrang i det daglige, selv om ulike foreninger også er på ulike steder i sitt utadrettede fokus.

Nettopp derfor blir det viktig å prioritere internasjonalt arbeid. Gjennom dette blir det globale perspektivet tydeligere. Vi kan hjelpe hverandre fra våre ulike ståsteder, med å løfte blikket. Stadig mer forpliktende samarbeid mellom foreninger, og mellom regioner – gjennom globale organisasjoner som utvikler seg mot å gjøre profesjonen mer fokusert på samfunnets behov – er den beste måten for å sikre at samfunnets behov blir profesjonens fokus.

Den nyvalgte presidenten i Verdensunionen for psykologisk vitenskap (IUPsyS), Saths Cooper fra Sør-Afrika, har en klar ambisjon om å utvikle denne største globale psykologorganisasjonen i

den retningen. Det håper jeg han får til. Selv skal jeg søke å bidra til dette fra min posisjon både som president i foreningen her hjemme, og som nyvalgt visepresident i IUPsyS.